

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

دستورالعمل ناظر بر وضعیت باز ارزی

مؤسسات اعتباری

«بسمه تعالی»

مقدمه

به استناد بند «ب» از ماده (۱۱) قانون پولی و بانکی کشور و به منظور مدیریت بهینه دارایی‌ها، بدهی‌ها و تعهدات ارزی و مدیریت ریسک حاصل از نوسانات نرخ ارز در فعالیت بانک‌ها و مؤسسات اعتباری غیربانکی، «دستورالعمل ناظر بر وضعیت باز ارزی مؤسسات اعتباری» که از این پس به اختصار «دستورالعمل» نامیده می‌شود، به شرح ذیل تصویب می‌گردد.

ماده ۱- در این دستورالعمل عناوین ذیل به جای عبارتهای مربوط بکار می‌روند:

۱-۱- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران؛

۱-۲- مؤسسه اعتباری: بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت بانک مرکزی قرار دارد؛

۱-۳- دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی: عبارت است از تمامی دارایی‌ها و بدهی‌های ارزی مؤسسه اعتباری به تشخیص بانک مرکزی؛

۱-۴- تعهدات ارزی: عبارت است از تمامی تعهدات ارزی مؤسسه اعتباری و مشتریان آن به تشخیص بانک مرکزی؛

۱-۵- سرمایه پایه (نظارتی): موضوع دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری مصوب یکهزار و دویست و سی و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۳ شورای پول و اعتبار؛

۱-۶- نرخ تبدیل: عبارت است از نرخ تبدیل هر ارز به ریال حسب ضوابط ابلاغی بانک مرکزی؛

۱-۷- خالص وضعیت باز هر ارز: عبارت است از مابه التفاوت معادل ریالی مجموع دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان آن به هر ارز با معادل ریالی مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به همان ارز؛

۸-۱- **خالص وضعیت باز مثبت یک ارز:** عبارت است از مازاد معادل ریالی مجموع

دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان آن به هر ارز نسبت به معادل

ریالی مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به همان ارز؛

۹-۱- **خالص وضعیت باز منفی یک ارز:** عبارت است از مازاد معادل ریالی مجموع

بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به هر ارز نسبت به معادل ریالی مجموع

دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان آن به همان ارز؛

۱۰-۱- **وضعیت باز مثبت تمامی ارزها:** عبارت است از مجموع خالص وضعیت باز مثبت

ارزها به شرح بند (۸-۱)؛

۱۱-۱- **وضعیت باز منفی تمامی ارزها:** عبارت است از مجموع خالص وضعیت باز منفی

ارزها به شرح بند (۹-۱).

۱۲-۱- **وضعیت باز ارزی:** عبارت است از وضعیت باز مثبت یا قدر مطلق وضعیت باز

منفی تمامی ارزها هر کدام که بیشتر است.

۱۳-۱- **ارزهای مهم:** عبارت از دلار آمریکا، یورو، پوند انگلیس، فرانک سوئیس و ین

ژاپن می‌باشد. سایر ارزهایی که نسبت معادل ریالی مجموع دارایی‌های مؤسسه

اعتباری و تعهدات مشتریان بر حسب آن ارز به مجموع دارایی‌های ارزی

مؤسسه اعتباری و تعهدات ارزی مشتریان و یا مجموع بدهی‌ها و تعهدات ارزی

مؤسسه اعتباری بر حسب آن ارز به مجموع بدهی‌ها و تعهدات ارزی مؤسسه

اعتباری، حداقل پنج درصد باشد نیز ارز مهم محسوب می‌شوند.

۱۴-۱- **خالص وضعیت باز طلا:** عبارت است از مابه‌التفاوت معادل ریالی مجموع

دارایی‌های مؤسسه اعتباری و تعهدات مشتریان آن به طلا نسبت به معادل

ریالی مجموع بدهی‌ها و تعهدات مؤسسه اعتباری به طلا؛

ماده ۲- حد مجاز وضعیت باز ارزی:

۱-۲- حد مجاز خالص وضعیت باز مثبت یا منفی هر ارز حداکثر به میزان ۱۵ درصد

سرمایه پایه مؤسسه اعتباری می‌باشد؛

۲-۲- حد مجاز وضعیت باز مثبت تمامی ارزها حداکثر به میزان ۳۵ درصد سرمایه پایه مؤسسه اعتباری می‌باشد؛

۳-۲- حد مجاز وضعیت باز منفی تمامی ارزها حداکثر به میزان ۳۰ درصد سرمایه پایه مؤسسه اعتباری می‌باشد؛

تبصره ۱: در محاسبه حدهای مجاز این ماده، حساب سرمایه پرداختی به شعب خارج و حساب سهام و مشارکت‌های خارجی منظور نمی‌شود.

تبصره ۲: بانک مرکزی می‌تواند حدود مقرر موضوع این ماده را با توجه به شرایط بازار تعدیل نموده و یا حدود مزبور را حسب عملکرد هر مؤسسه اعتباری کاهش دهد.

ماده ۳- چنانچه نسبت کفایت سرمایه مؤسسه اعتباری از حد تعیین شده در دستورالعمل محاسبه سرمایه نظارتی و کفایت سرمایه مؤسسات اعتباری مصوب یکمهرار و دویست و سی و سومین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۳/۲۳ شورای پول و اعتبار فراتر باشد، مؤسسه اعتباری می‌تواند منوط به تأیید قبلی بانک مرکزی، حداکثر به میزان ۵ واحد درصد بالاتر از حدود مقرر در ماده (۲) این دستورالعمل برخوردار گردد.

ماده ۴- حد مجاز وضعیت باز طلا مطابق آیین نامه ورود، صدور و معاملات طلا، نقره و پلاتین مصوب هفتمین جلسه مورخ ۱۳۷۰/۴/۲۲ شورای پول و اعتبار و اصلاحات بعدی آن تعیین می‌شود.

ماده ۵- مؤسسه اعتباری مکلف است وضعیت باز ارزی هر یک از ارزهای مهم خود به تفکیک معادل ریالی و ارز مربوط، معادل ریالی سایر ارزها، وضعیت باز مثبت تمامی ارزها، وضعیت باز منفی تمامی ارزها، وضعیت باز ارزی و همچنین، معادل ریالی وضعیت باز طلای خود را در پایان هر روز محاسبه نموده و مورد کنترل قرار دهد.

ماده ۶- مؤسسه اعتباری مکلف است گزارش وضعیت باز ارزی هر یک از ارزهای مهم خود به تفکیک معادل ریالی و ارز مربوط، معادل ریالی سایر ارزها، وضعیت باز مثبت تمامی ارزها، وضعیت باز منفی تمامی ارزها، وضعیت باز ارزی و همچنین، معادل ریالی وضعیت باز طلا را در پایان هر ماه همراه با خلاصه دفتر کل و سایر گزارشات مالی در قالب فرم‌های ابلاغی مدیریت کل نظارت بر بانک‌ها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی تهیه و

پس از امضای عضو هیأت مدیره ذی ربط، حداکثر تا پانزدهم ماه بعد به این بانک ارائه نماید.

تبصره ۵: مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری می تواند بنا به تشخیص خود، مؤسسه اعتباری را ملزم به ارائه گزارش در مقاطع کوتاه تر نماید.

ماده ۷- مؤسسه اعتباری موظف به طراحی، ایجاد و پیاده سازی ساختار کنترل داخلی مؤثر و کارا جهت کسب اطمینان از تفکیک صحیح وظایف، ثبت صحیح و به موقع رویدادها و ... در چارچوب ضوابط و مقررات ابلاغی بانک مرکزی به منظور رعایت حدود مقرر در این دستورالعمل می باشد.

ماده ۸- مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری بانک مرکزی فهرست دارایی ها، بدهی ها و تعهدات ارزی موضوع بندهای (۱-۳) و (۱-۴) را حداکثر طی مدت یک ماه پس از تصویب این دستورالعمل به شبکه بانکی ابلاغ می نماید.

ماده ۹- تخطی از مفاد این دستورالعمل، حسب مورد موجب اعمال مجازات های مقرر در چارچوب قوانین و مقررات مربوط می شود.

این دستورالعمل مشتمل بر (۹) ماده و (۳) تبصره در هشتمین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۴/۰۴ کمیسیون مقررات و نظارت مؤسسات اعتباری به تصویب رسیده و سه ماه پس از تاریخ ابلاغ آن به شبکه بانکی کشور لازم الاجرا می باشد.